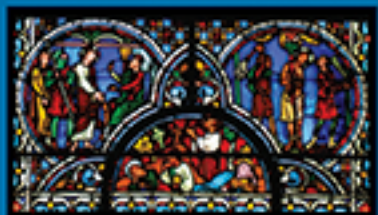

Bernabé Dalmau

PASQUA DE CRIST, PASQUA DELS CRISTIANS

Bernabé Dalmau

Pasqua de Crist,
Pasqua dels cristians

Col·lecció Emaús 128
Centre de Pastoral Litúrgica

Director de la col·lecció Emaús: Josep Lligadas

Disseny de la coberta: Mercè Solé

Fotografia de la coberta: Vitrall de l'església de Sant Pere de Chartres

© Edita: CENTRE DE PASTORAL LITÚRGICA

Nàpols 346, 1 – 08025 Barcelona

Tel. (+34) 933 022 235 – Fax (+34) 933 184 218

cpl@cpl.es – www.cpl.es

Primera edició: gener de 2016

ISBN: 978-84-9805-882-6

Dipòsit legal: B 1909-2016

Printed in UE

Imprimeix: Ulzama Digital, S.L.

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, llevat d'excepcions previstes per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si us cal fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).

Sumari

I. Jesucrist, el testimoni fidel	7
1. Jesucrist, testimoni	9
2. El cristià a través de Jesucrist esdevé testimoni	14
3. El testimoniatge fins a l'extrem.....	15
II. Pasqua, la festa dels cristians	23
1. La Pasqua de la Bíblia.....	25
a) Els orígens.....	25
b) En temps de Jesús	29
2. La Pasqua de l'Església	33
a) Com la celebrava	33
b) Valor i antiguitat de la Pasqua setmanal	34
c) La data de la Pasqua	36
d) El futur de la data de la Pasqua.....	37
e) El sentit donat a la Pasqua	37
f) Cinc aspectes de la teologia de la Pasqua	38
3. ¿Com pot esdevenir la Pasqua una festa?.....	42
III. Resplendeix el misteri de la creu	45
1. Viure de la Setmana Santa.....	45
2. Límits cronològics de la Setmana Santa	47
3. El misteri pasqual.....	49
4. L'escàndol salvador de la creu	51
5. La creu, esperança única	53
IV. Els sacraments pasquals	57
1. Com l'Església modelà la celebració dels sacraments	59

a) El catecumenat	61
b) El baptisme	64
c) La confirmació	70
d) L'Eucaristia	73
2. Els sacraments s'identifiquen amb la mateixa vida cristiana	75
3. Viure els sacraments amb plenitud	79

I. Jesucrist, el testimoni fidel

La primera vegada que vaig tenir a les mans un recull molt complet d'Actes de màrtirs em van sorprendre dues coses. L'una, la gran quantitat de testimoniatsges, i això que el compendi només pretenia incloure'n de l'antiguitat cristiana. I l'altra, que l'editor comencés el llibre transcrivint els relats de la passió de Jesucrist segons els evangelis.

Efectivament, no sols era pedagògic vincular el testimoniatsge dels màrtirs de l'antigor amb la persona de Nostre Senyor, sinó que aquest vincle feia més entenedor el sentit de la passió i mort que ells sofriren. I ajudava a superar una temptació freqüent als nostres dies: considerar que els qui anomenem màrtirs són cristians simplement víctimes d'unes situacions polítiques que havien descarregat sobre ells odis i apassionaments i no pas principalment persones que exposen la pròpia vida per la causa de Jesús. El començament del tercer mil·lenni ha vist multiplicar-se el nombre dels qui són perseguits i matats únicament pel fet de ser cristians. L'Orient Mitjà, en la segona dècada, es va buidant de cristians que troben la mort o es veuen obligats a emigrar.

La continuïtat entre passió de Jesucrist i passió dels màrtirs –les actes dels martiris s'anomenen passions– ajuda a comprendre el sentit del testimoniatsge cristià. Màrtir vol dir testimoni, i la vida cristiana no és altra cosa que

donar testimoniatge de la veritat de Déu. Subratllar aquest lligam entre la persona de Crist i el sentit de la vida cristiana a través d'aquests cristians que han donat la vida per la causa de Jesús ajuda a comprendre el misteri pasqual i els qui pel martiri han viscut en la pròpia carn allò que sacramentalment celebra l'Església al llarg de la Setmana Santa. Dit en altres paraules: el màrtir no és una persona colpida per l'atzar sinó un testimoni de fe. I donar testimoniatge, encara que sigui de forma incruenta, forma part del viure cristià.

Al llindar del Tridu Pasqual, la pregària de la consagració del crisma conté una frase de gran qualitat que sol passar desapercibuda: “amb l'oli que de Crist ha pres el nom de crisma vaungir sacerdots, reis, profetes i màrtirs”. Estem acostumats a la trilogia “sacerdots, reis, profetes” que caracteritza la dignitat del cristià i sintetitza el triple servei de santificar, governar i ensenyar propi del ministeri ordenat. Però, ¿i el martiri? D'aquí la necessitat de redescobrir el martiri com a dimensió de la vida cristiana que sintetitza la unció que rep cada creient en el moment del baptisme i de la confirmació. Unció que, els qui tenen la missió de fer més especialment present el sacerdoci de Crist, reben també al moment de l'ordenació presbiteral o episcopal.

És a dir, que el testimoniatge (això vol dir la paraula “martiri”) aplega les tres facetes per les quals designem la funció messiànica de Jesucrist. Tots els batejats en participem i tots tenim el testimoniatge com a acreditació d'una fe, esperança i caritat que Déu infon en l'ànima del cristià.

Aquells i aquelles a qui Déu fa la gràcia del martiri –ja en el segle XX que vam deixar van ser més nombrosos

que en els anomenats segles de les persecucions— reben en germen, per la unció del baptisme, una crida a donar testimoniatge. Cadascú el dóna d'acord amb la vocació amb què concreta el compromís baptismal. Aquell compromís que es renova al cor de la Vetlla Pasqual.

1. Jesucrist, testimoni

En certes llengües, la paraula “testimoni” pot referir-se tant a una acció (“donar testimoni”) com al subjecte d'aquesta acció (“el testimoni”). En el primer cas podem parlar també de testimoniatge. Totes dues paraules de la mateixa arrel tenen un origen jurídic, perquè fan referència a donar fe d'una cosa coneguda. On hi ha un testimoni, on hi ha algú que dóna testimoniatge, hi ha una acció prèvia coneguda.

Tant si apliquem el concepte a Jesucrist com als cristians, el testimoni —valgui la redundància— testimfica, dóna fe d'allò que coneix i del qual garanteix l'autenticitat.

Si parlem de Jesucrist com a testimoni, és perquè el Nou Testament li dóna aquest apel·latiu. Una de les cartes que el Llibre de l'Apocalipsi dedica als set àngels —és a dir, als caps— de les comunitats, concretament al de l'Església que hi ha a Laodicea, introdueix el seu missatge amb aquests mots: “Això diu l'Amén, el testimoni fidel i veraç, el principi de tot el que Déu ha creat” (3,14). Ja a l'inici del llibre, la salutació esmenta “Jesucrist, el testimoni fidel, el primogènit dels qui retornen d'entre els morts, el sobirà dels reis de la terra” (1,5), tal com, més avall, del Messies justicier es diu: “El seu cavaller s'anomena Fidel i Veraç, i judica i combat amb justícia” (19,11).

Amb aquestes tres citacions del darrer llibre de la Bíblia tenim una descripció de Jesucrist com a testimoni. El seu testimoniatge és descrit a la llum de la seva resurrecció que el fa jutge de vius i de morts. I el sol fet de presentar-lo gloriós i ressuscitat remet a la situació anterior que fou la passió i la mort. Tot això ens ve acompanyat de les nocions de fidelitat i de veracitat, que volen dir que correspon a la realitat més íntima de l'essència de Déu no sols allò que constata sinó allò que testifica: la seva fidelitat, la seva veracitat.

Hem esmentat el darrer llibre de la Bíblia, darrer en l'ordre dels llibres sagrats i el que va ser escrit més recentment, al tombant dels segles I i II. Però aquests conceptes de fidelitat i de veracitat ens han recordat la música de l'Antic Testament, en què es fonen en un sol concepte els termes de veritat i de fidelitat. El salm 117/116, el més curt i potser el més conegut del Salteri, diu que “la fidelitat del Senyor dura per sempre”. I aquesta “fidelitat”, altres llengües la tradueixen per “veritat”: “*veritas Domini manet in aeternum*”. Fins i tot la litúrgia del temps pasqual posa com antífona al salm les paraules de Jesús “Jo sóc el camí, la *veritat* i la vida”, i el joc de paraules entre antífona i salm es perd en les llengües que diuen que és “la fidelitat” del Senyor el que dura per sempre. Tot això cal remarcar-ho per mostrar que fidelitat i veritat per a la Bíblia, i concretament aplicades a Jesucrist, són equivalents. I per recordar que tenen conseqüències pràctiques per a la vida cristiana. Efectivament, el deixeble de Crist, si es vol identificar amb el seu mestre, ha de ser una persona fidel, veraç, que troba en l'autenticitat del Déu revelat l'únic referent possible de nitidesa, de fidelitat, de veritat; perquè, per contrast,

tal com diu la mateixa Escriptura, “els homes, tots enganyen” (Sl 116/115,11).

Que Jesucrist sigui el testimoni fidel i veraç, prové de la seva unitat amb el Pare i l'Esperit. L'encarnació del Fill de Déu no fou sinó la revelació a la humanitat que Déu és fidel i veraç. En ell arriben a la plenitud aquelles quatre actituds de Déu que el salm que parla de la fidelitat a les promeses fetes a David descriu com “persistir en l'amor, no desdir-se de la fidelitat, mantenir fermes les promeses, no trencar l'aliança” (cf. Sl 89/88,34-35), en contrast amb la possible actitud humana d'“apartar-se de la llei, no seguir els decrets, violar els preceptes, no guardar els manaments” (vv. 31-32).

Jesucrist, doncs, per la seva fidelitat i veracitat mereix també el títol d'“Amén” de Déu. El profeta Isaïes ja anunciava que “en endavant el qui juri ho farà pel nom –diu literalment– del “Déu de l'amén” (65,16), és a dir, el Déu sòlid, digne de fe. Que Jesús, amb la seva trajectòria humana, hagi mostrat que Déu és fidel i veraç, ho explica molt gràficament sant Pau quan vol descriure la solidesa del missatge que anuncia: “El Fill de Déu, Jesucrist, que hem anunciat entre vosaltres, tant jo com Siles i Timoteu, no ha estat mai ara sí, ara no: en ell només hi ha el sí! En Jesucrist, totes les promeses de Déu han trobat un ‘Sí’, i per això, gràcies a ell, diem ‘Amén’ a Déu i li donem glòria” (2Co 1,19-20).

L'evangeli segons sant Joan, que és el que conté més afirmacions de Jesús en primera persona sobre el seu propi origen i la seva missió, és també per això el que expressa amb més contundència l'autoritat de Jesús en relació amb l'aval que el Pare que l'ha enviat fa de la

seva missió. Per posar un sol exemple, el capítol 5 conté tot un desplegament argumental sobre el tema:

Si jo donés testimoni de mi mateix, el meu testimoni no seria vàlid. Però n'hi ha un altre que dóna testimoni de mi, i jo sé que el seu testimoni és digne de fe. Vosaltres heu enviat missatgers a Joan, i ell ha donat testimoni a favor de la veritat. No és que jo necessiti cap testimoni humà; només ho dic perquè us pugueu salvar. Joan era la llàntia encesa i resplendent, i vosaltres us vau deixar entusiasmar un cert temps per la seva claror. Però jo encara tinc a favor meu un testimoni més gran que Joan: són les obres que el Pare m'ha donat perquè jo les dugui a terme. Aquestes obres que jo faig, sí que donen testimoni que el Pare m'ha enviat. I el Pare mateix que m'ha enviat, continua donant testimoni a favor meu. Però vosaltres no heu escoltat mai la seva veu ni heu contemplat el seu aspecte; i no deixeu que la seva paraula resti dins vostre, perquè no creieu en aquell que ell ha enviat. Vosaltres investigueu les Escripures, perquè us penseu que gràcies a elles obtindreu vida eterna. Doncs les Escripures també donen testimoni de mi (vv. 31-39).

Aquest aval de la missió de Jesús en relació amb la veritat de Déu és tan fort, que ell mateix defineix així la promesa de l'Esperit: “Quan vingui el Defensor, l'Esperit de la veritat que procedeix del Pare i que jo us enviaré des del Pare, ell donarà testimoni de mi” (*Jn* 15,26). Per aquest motiu, davant de Pilat, pot testificar: “Jo sóc rei. Per això he nascut i per això he vingut al món: per donar testimoni de la veritat. Tots els qui són de la veritat escolten la meua veu” (*Jn* 18,37). D'aquesta manera podem entendre millor que professar la fe cristiana no és altra cosa que donar testimoni de la veritat

de Déu. Tota la missió de Crist en aquest món és un combat contra l'esperit del mal, l'esperit de la mentida. Sant Pau arribarà a escriure: “No ens toca de lluitar contra realitats humanes, sinó contra les potències i les autoritats, contra els qui dominen aquest món de tenebres, contra els esperits malignes que són a les regions celestials” (Ef 6,12). I Jesús mateix, que a l'inici del seu ministeri passa quaranta dies al desert on és temptat pel diable (cf. Mt 4,1-11 i par.), no deixa de presentar la passió com “l'hora del poder de les tenebres” (Lc 22,53).

La passió i la mort de Nostre Senyor foren un moment de tensió, podríem dir còsmica i històrica. En efecte, la fidelitat i la veracitat de Déu sostingudes per l'obediència de Jesús a la voluntat del Pare es trobaren davant per davant amb l'atractiu del Temptador, que Jesús mateix no deixa d'anomenar “mentider i pare de la mentida” (Jn 8,44). Aquesta lluita, i no solament tensió, la descriu molt bé la densa afirmació de la bellíssima seqüència de Pasqua quan afirma que “*mors et vita duello conflixere mirando, dux vitae mortuus regnat vivus*” (“La mort i la vida s'enfrontaren en una lluita singular. El senyor de la vida, que havia mort, regna viu”). Efectivament, mort i vida no són només dues realitats contraposades sinó que indiquen una lluita aferrissada. Mort i vida en el sentit també que anem descrivint, és a dir, per un costat fal·làcia i mentida de l'esperit del mal i per l'altre veritat, fidelitat, autenticitat de Déu. Passar de l'un a l'altre és un trànsit, una Pasqua, que no es desplega espontàniament o per fatalitat –aquí val per a Jesús allò que hem senyalat sobre els màrtirs– sinó que és fruit del pla de Déu, que per salvar els homes converteix el mal en bé.

2. El cristià a través de Jesucrist esdevé testimoni

Toquem aquí el nucli del cristianisme, el misteri pasqual. És el nucli de la nostra fe, perquè hi trobem l'acció de la Trinitat en la salvació obrada a través de Jesucrist i perquè se'ns dóna a conèixer aquesta salvació com a primícia, com a penyora de la nostra. Aquest pas, doncs, de Jesucrist al Pare no tindrà perfecció completa, no s'haurà acomplert totalment fins que junt amb ell hagin passat efectivament tots els seus membres, tots els cristians. El misteri pasqual de Nostre Senyor és l'inici del nostre propi misteri pasqual; el nostre destí forma un tot amb el destí de Jesucrist.

Per això, contemplar el misteri pasqual de Crist és contemplar i entendre millor el nostre propi misteri. “El misteri de l'home només s'esclareix en el misteri del Verb encarnat”, ens recordava el Concili Vaticà II (*Gaudium et spes* 22). És entendre que, com Jesucrist, per la mort, hem de ressuscitar, i per la resurrecció hem de pujar al cel, a la casa del Pare. Per això la celebració litúrgica de la Pasqua ens fa prendre consciència del nostre destí, de la nostra inclusió en el misteri de Crist i ens fa viure amb una més gran intensitat la nostra fe cristiana.

Aquesta fe, la professem –la testimoniem– evidentment quan recitem amb plena consciència el Credo, professió de fe que sempre ha estat lligada al ritu del baptisme, que és la porta de la vida en Crist. Però també la professem amb la nostra vida, quan allò que diem de paraula té una traducció en els fets de la vida de cada dia. D'aquí l'íntima connexió que hi ha entre fe i caritat, lligades l'una a l'altra a través de la tercera virtut teològica que és l'esperança. Per bé que, com a persones humanes

i també com a cristians, estem convençuts que “cal que neixin flors a cada instant”, aquí no val l’afirmació de la cançó de Lluís Llach que tantes vegades ha ressonat també a les nostres esglésies: “Fe no és esperar, fe no és somniar. Fe és penosa lluita per l’avui i pel demà. Fe és un cop de falç, fe és donar la mà. La fe no és viure d’un record passat”.

Aquí –com ja es pot endevinar per les afirmacions anteriors– parlem de fe en un sentit diferent, en el sentit més estrictament teològic, aquella fe que ens situa en el nucli del cristianisme. Al capdavant, és la fe en la veritat i la fidelitat de Déu, de les quals donava testimoni Jesús davant Pilat. Per això, la Primera Carta a Timoteu, amb una mateixa expressió, vincula el testimoniatge del cristià amb aquell que Jesús donà en el moment suprem d’autodefinir-se com a testimoni de la veritat:

Lliura el noble combat de la fe i assoleix la vida eterna a què has estat cridat, tal com vas reconèixer en la noble professió de fe que vas fer en presència de molts testimonis. Davant de Déu, que dóna vida a tota cosa, i davant de Jesucrist, que en presència de Ponç Pilat va fer la seva noble confessió (o professió de fe), et recomano que guardis irrepreensible i sense taca el manament rebut, fins a la manifestació de nostre Senyor Jesucrist (6,12-14).

3. El testimoniatge fins a l’extrem

En una ocasió el papa Pau VI es preguntava: “¿El cristianisme és fàcil o difícil?”. Semblaria que, per tot el que anem afirmant, el cristianisme se’ns presenta exigent. I ho és. Quantes vegades, per tal de ser conseqüent amb

la seva fe, el cristià ha d'anar contra corrent. Quantes vegades, quan Jesús diu: "Tireu les xarxes per pescar", li vénen al cor les paraules dels apòstols: "Mestre, ens hi hem escarrassat tota la nit, i no hem agafat res" (Lc 5,5). Però també és veritat que no el deixen indiferent les que vénen a continuació: "D'acord amb la teva paraula, calaré les xarxes". I és que l'assimilació de l'evangeli, per la lectura personal o per l'audició en la celebració litúrgica, va penetrant en el seu interior i el va fent més cristià. Per això no sorprèn la reacció de sant Ignasi d'Antioquia quan escrivia tot anant cap al martiri: "Ara començo a ser deixeble" (Ad Rom. 5,13).

És així que el contacte amb la paraula de Déu ens fa conèixer no sols la missió de Jesucrist sinó també la dels deixebles. Tant si es tracta de les narracions evangèliques, que ens mostren com Jesús forma el nou poble de Déu –les dotze tribus del nou Israel, que diria ell (cf. Lc 22,13)–, com si llegim els Fets dels apòstols i els seus escrits anem trobant un perfil del cristià. És un perfil que, com veiem en els sants, dóna una pau interior que no es pot trobar enlloc més perquè és la pau que el Senyor ressuscitat ofereix als seus. Una pau i un coratge per treballar per aquesta realitat tan indescriptible com és el Regne de Déu i que es concreta en el viure segons l'Esperit.

Però és una pau que no està desvinculada paradoxalment d'allò que Jesucrist diu tan taxativament: "No us penseu que hagi vingut a portar la pau a la terra. No he vingut a portar la pau, sinó l'espasa" (Mt 10,34). I és que la trajectòria de la vida de Crist i l'exemple dels primers cristians ens fan comprendre l'afirmació de la Segona Carta a Timoteu: "Tots els qui vulguin viure pi-

adosament en Crist seran perseguits” (3,12). És aquí on la paraula testimoniatge adquireix el sentit que també té de martiri. El Nou Testament, que reflecteix la vivència de les primeres generacions de cristians, no s'està de posar en boca de Jesús paraules com aquestes:

Us agafaran, us perseguiran, us portaran a les sinagogues i a les presons i us faran comparèixer davant els reis i els governadors per causa del meu nom. Serà una ocasió de donar testimoni

I encara:

Estiguen decidits a no preparar-vos la defensa: jo mateix us donaré una eloqüència i una saviesa que cap dels vostres adversaris no serà capaç de resistir o de contradir. Sereu traïts fins i tot pels vostres pares, germans, parents i amics, i en mataran alguns de vosaltres. Tothom us odiarà per causa del meu nom. Però no es perdrà ni un de sol dels vostres cabells. Amb la vostra perseverança salvareu la vida! (Lc 21,12-19).

Els testimoniatsges que formen part de la nostra història contemporània mostren que el fenomen del martiri és universal. L'historiador i també polític Andrea Riccardi dedicà tot un llibre a descriure els màrtirs del segle XX, que són més nombrosos que els del conjunt de l'època de l'imperi romà (*Il secolo del martirio. I cristiani nel novecento*, Roma, 2000). Ell calcula que arriben a tres milions. Com a fundador de la cèlebre comunitat de Sant'Egidio va promoure que la basílica de Sant Bartomeu de Roma contingui en cada capella objectes i records d'aquests màrtirs contemporanis. I treballà per desbloquejar la causa d'Óscar A. Romero.

El papa Francesc també ha parlat del tema més d'una vegada. En una de les homilies de la missa que sol celebrar diàriament a la capella de l'hostatgeria Santa Marta on viu, va dir, comentant l'evangeli:

M'atreveixo a dir que potser hi ha igual o més màrtirs ara que en els primers temps, perquè a aquesta societat mundana, a aquesta societat quelcom tranquil·la, que no vol problemes, li diuen la veritat, anuncien Jesucrist... Però, avui, hi ha la pena de mort o la presó per tenir l'Evangelí a casa, per ensenyar el Catecisme en molts llocs! Em deia un catòlic d'aquests països que ells no poden resar plegats. Està prohibit! Només poden resar sols i amagats. ¿Però els que volen celebrar l'Eucaristia, com ho fan? Fan una festa d'aniversari, simulen celebrar un aniversari i allí celebren l'Eucaristia, abans de la festa. I –ha passat!– que quan veuen que arriben els policies, de seguida ho amaguen tot i “Per molts anys, per molts anys. Moltes felicitats”, i continuen amb la festa. Després, quan se'n van, acaben l'Eucaristia. Així ho han de fer, perquè està prohibit pregar junts. Avui! I aquesta història de persecucions és el camí del Senyor, és el camí dels qui segueixen el Senyor. Però, al final, acaba sempre com el Senyor: amb una Resurrecció, però passant per la Creu! (*Homilia 4 abril 2014*).

En aquest context trobem solidesa doctrinal en aquelles paraules de l'esmentat Concili Vaticà II:

El martiri, gràcies al qual el deixeble es fa semblant al mestre que acceptà la mort per la salvació del món, tot conformant-se a ell en l'efusió de la seva sang, és considerat per l'Església com un do excepcional i la suprema prova de la caritat. I si això es concedeix a pocs, cal que tothom estigui preparat a confessar Crist

davant dels homes i a seguir-lo pel camí de la creu enmig de les persecucions que mai no manquen a l'Església (*Lumen Gentium* 42).

En tenim exemples contínuament. Per dir-ne només un, és prou conegut el cas, al Pakistan, d'Asia Bibi. Aquesta dona cristiana porta anys condemnada a mort per blasfèmia. Esperant la sentència definitiva, el seu procés ha estat reenviat *sine die* diverses vegades i sense motivacions creïbles. Els jutges, tement represàlies dels fonamentalistes islàmics, s'han anat negant a prendre una decisió. Asia Bibi va declarar:

Avui, per a mi, no hi lloc en el tribunal, ni hi ha ocasió o lloc perquè jo pugui demostrar la meva innocència. Prego i espero que un jutge rebí la llum de Déu i tingui la valentia per a veure la veritat. Em veig en la creu de Crist, en la certesa que molts germans i germanes a tot el món em són propers i estan pregant per mi.

I va afegir:

Quan Crist ressuscití, el dia de Pasqua, Ell decidirà una nova via de justícia per a mi, em portarà amb ell a un regne on no hi ha injustícia ni discriminació. Crist ha promès que ressuscitaré amb Ell.

Mentrestant, ella viu en la solitud d'una de les cel·les de la presó, aferrada a la lectura de la Bíblia.

Aquí m'agradaria citar unes paraules un xic oblidades d'una encíclica de sant Joan Pau II. Potser el tarannà d'aquest papa vingut de l'Est i que visqué part de la seva vida enfront d'un ateisme constituït de fet en religió d'Estat sobra en certes latituds. Però és bo, per desvetllar-nos una mica del cristianisme burgès a què el

Primer Món està massa acostumat, llegir aquestes ratlles profundament impregnades d'esperit cristià:

El martiri és un signe preclar de la santedat de l'Església: la fidelitat a la llei santa de Déu, testimoniada amb la mort és anunci solemne i compromís missioner "*usque ad sanguinem*" perquè l'esplendor de la veritat moral no sigui ofuscada en els costums i en la mentalitat de les persones i de la societat. Aquest testimoniatge té un valor extraordinari a fi que no sols en la societat civil sinó fins i tot dintre de les mateixes comunitats eclesials no es caigui en la crisi més perillosa que pot afectar l'home: la confusió del bé i del mal, que fa impossible construir i conservar l'ordre moral dels individus i de les comunitats. Els màrtirs, i d'una manera més àmplia tots els sants en l'Església, amb l'exemple eloqüent i encisador d'una vida transfigurada totalment per l'esplendor de la veritat moral, il·luminen cada època de la història tot desvetllant-hi el sentit moral. Donant testimoniatge del bé, representen un retret viu a tots els qui transgredeixen la llei (cf. Sv 2,2) i fan ressonar amb permanent actualitat les paraules del profeta: 'Ai dels qui tenen el mal per bé, i el bé per mal! Canvien la tenebra en llum, i la llum en tenebra; fan passar per amarg el que és dolç, i per dolç el que és amarg!' (Is 5,20). Si el martiri és el testimoniatge culminant de la veritat moral, al qual relativament pocs són cridats, hi ha tanmateix un testimoniatge de coherència que tots els cristians han d'estar disposats a donar cada dia, fins i tot a costa de sofriments i de grans sacrificis. En efecte, davant les múltiples dificultats, que fins i tot en les circumstàncies més ordinàries pot exigir la fidelitat a l'ordre moral, el cristià, implorant amb la seva pregària la gràcia de Déu, és cridat a un lliurament a voltes heroic (Enc. *Veritatis splendor* 93).

Aquesta encíclica de Joan Pau II portava per títol *L'esplendor de la veritat* i ens suggereix una oració de la litúrgia, que fa així: “Oh Déu, vós ens heu convertit en fills de la llum per la gràcia de l'adopció: no permeteu que ens envoltin les tenebres de l'error, ans manteniu-nos sempre en l'esplendor de la veritat” (Diumenge XIII de durant l'any).

Realment, la veritat de Déu de la qual vingué Jesucrist a donar testimoniatge en aquest món, pel misteri de la seva mort i resurrecció és resplendent per a tot el qui creu. Aquest testimoniatge augmenta la confiança en la fidelitat inesgotable de Déu. Mou els creients a ser coherents cada dia. Fa dos mil anys que, rere el Mestre, la veritat de Déu resplendeix. I el cristianisme ho referma anualment en la celebració de la Pasqua.